

IKASLEAREN GIDA
GARAPEN PSIKOLOGIAREN
SUSTAPENA

IKASTURTEA:
2011-2012

TITULAZIOA: GRADUA PSIKOLOGIAN

ZENTRO: PSIKOLOGIA FAKULTATEA

IKASTURTEA: 2011-2012

IKASLEAREN GIDA

1. IRAKASGAIAREN OINARRIZKO EZAUGARRIAK

IZENA: Garapen Psikologikoaren Sustapena

KODEA: 25075

IKASTURTEA: 2011/12

IRAKASGAI MOTA = P = hautazkoa

ECTS Kredituak: 4,5

kurtsoa: 3° edo 4° maila

LAUHILEKOA: 1

Bete beharrekoak:

Gomendioak:

2. IRAKASLE-TALDEAREN DATUAK

IZENA: Faustino Azazeta

ZENTRO/SAILA: Oinarrizko Prozesu Psikologikoen eta Euren Garapen Saila

ALORRA:

BULEGOA:

e-posta: faustino.azaceta@ehu.es

TLF: 943015630

URL WEB: www.ehu.es

IZENA: Alaitz Etxaniz

ZENTRO/SAILA: Oinarrizko Prozesu Psikologikoen eta Euren Garapen Saila

ALORRA:

BULEGOA: 3D11

e-posta: alaitz.etxaniz@ehu.es

TLF: 943015306

URL WEB: www.ehu.es

IZENA: Jone Aliri

ZENTRO/SAILA: Nortasun eta Psikologi- Ebaluaketa eta Tratamendurako Saila

ALORRA:

BULEGOA: 1D19

e-posta: jone.aliri@ehu.es

TLF: 943015655

URL WEB: www.ehu.es

3. IRAKASGAIAREN BERARIAZKO ETA ZEHARKAKO GAITASUNAK

Gaitasuna	Irakasgaiaren berariazko gaitasunak
1	Jokabide moral eta sozio emozionalaren alderdi psikologiko nagusiak ezagutzea eta aztertzen jakitea.
2	Jokabide morala sustatzeko esku-hartze psikohezkuntzakoaren ezaugarriak ezagutzea eta erabiltzeko gai izaten hastea.
3	Garapen moral eta sozio emozionalean jolasaren funtzio erraztatzaileaz eta esku hartze tresna bezala bere erabilpenaz jabetzea.
4	Testuinguru formal eta ez formaletan garapen moral eta sozioemozionalaren esku hartze eskariak identifikatzeko gai izatea.
5	Testuinguru ezberdinetan garapen morala eta sozio emozionala ebaluatzeko tresna espezifikoak aplikatzeko gai izatea.
6	Testuinguru ezberdinetan garapen moral eta sozio emozionalera zuzenduriko esku hartze programa bat diseinatu, aplikatu eta esku hartze estrategiak ebaluatzen jakitea.
7	Disziplina anitzeko lan taldeez lan egiten jakitea.
8	Ahozko zein idatzizko informe teknikoak eratzeko gai izatea.
9	Testuinguru ezberdinetan Psikologoaren funtzio eta ardura etikoak ezagutzea.
10	Garapen sustapenarekin harremanduriko informazio iturri ezberdinak maneiatzeko gaia izatea eta informazioa lortzeko behar diren estrategiak bereganatzea.

4. PROGRAMA

4.1. PROGRAMA TEORIKO ZABALA

Lehenengo zatia (**Oinarrizko Prozesu Psikologikoen eta Euren Garapen Saila**)

1. gaia.- **Jokabide moralaren alderdi psikologiko nagusiak**
2. gaia.- **Jokabide morala sustatzeko esku-hartze psikohezkuntzakoa**

Bigarren zatia (**Nortasun eta Psikologi- Ebaluaketa eta Tratamendurako Saila**)

3. gaia.- **Esku-hartze programen diseinuaren oinarri kontzeptual eta metodologikoak. Programen ebaluaziorako metodologia: ebaluazio sumatiboa eta formatiboa.**
4. gaia.- **4-12 urteko haurren garapen sozioemotionala eta pentsamendu sortzailea sustatzeko JOLAS programak.**

4.2. PRAKTIKA EGITASMOA (*)

➤ Lehenengo bi gaitasunetan trebatzearen, oinarri teorikoaren inguruko bi gai ikastea, irakurgai bat irakurtzea, bi ariketa burutzea eta hori guztia ebaluatzea landuko dira. Gainera, praktika bat egitea eta ebaluatzea ere landuko dira. Lanketarakoan sor daitezkeen zalantzak ikasgelan edo tutoretza orduetan argitu eta eztabaidatuko dira.

➤ Hirugarren eta laugarren gaitasunetan trebatzeko, oinarri teorikoak barneratzeko klasean emango diren bi gai teorikoak ikastea, praktiketan planteatzen diren ariketak burutzea eta tailerretan talde txikitan esku-hartze labur bat osatu eta aurkeztea.

1. Praktika.- **Garapen morala sustatzeko esperientzia bat jorratzea** (Oinarrizko Prozesu Psikologikoen eta Euren Garapen Saila)
2. Praktika.- **Esku-hartze programa labur bat diseinatzea eta aurkeztea** (Nortasun eta Psikologi- Ebaluaketa eta Tratamendurako Saila)

(*) Komenigarria litzateke jarduera bakoitzarekin zein gaitasun garatzen den zehaztea, bai eta gaitasunaren zenbakia ere.

5.-IRAKASGAIAREN PLANGINTZAKO KRONOGRAMA

(jarraibideak: Psicoplaneko taula kopiatu eta atal honetan itsatsi)

6. EBALUAZIO-SISTEMA (TEORIA ETA PRAKTIKA)

Lehenengo zatia.- (Oinarrizko Prozesu Psikologikoen eta Euren Garapen Saila)

Bi aukera eskaintzen dira: (ikasle kopuruaren arabera oraingoz)

1. aukera.- Teoria eta praktikaren ebaluazio jarraitua.

Teoriaren inguruan landutakoak ebaluatzeko, hiru aukeraren artean erantzun egokia erabakitzea eskatzen duten 20 galderazko bi galdesorta egingo dira. Ebaluazioak **6 puntu** banatuko du. Lehenengo gaiak **4 puntu**, eta bigarren gaiak **2 puntu**. Praktikak **4 puntu** banatuko ditu. Parte hartzeak **1**, taldeko txostenak **2** eta gelako eztabaidak **1**.

2. aukera.- Otsaileko azterketa. Ez du eskoletara etortzea eskatzen.

Otsaileko azterketak **8 puntu** banatuko du. Azterketa gaiei, ariketei eta irakurgaiei buruzko hiru aukeraren artean erantzun egokia erabakitzea eskatzen duen 40 galderazko galdesorta egitea izango da. Praktikaren txostenak **2 puntu** banatuko ditu.

Bigarren zatia.- (Nortasun eta Psikologi- Ebaluaketa eta Tratamendurako Saila)

1. aukera.- Klaseetara etortzen diren ikasleek praktiketan planteatutako diren ariketak burutu eta entregatu ahal izango dituzte, hauek gehienez **5 puntu** balioko dituztelarik. Horrez gain tailerretan taldekako lan bat burutzeko aukera izango dute, honek ere gehienez **5 puntu** balioko dituelarik.

2. aukera.- Praktiketara etortzen ez diren ikasleek 10 puntuak otsaileko azterketan jokatu dituzte, **4puntu** balioko dituen azterketa praktikoaren bidez, eta **6 puntu** balioko dituen azterketa teorikoaren bidez. Azterketa teorikoa hiru aukeraren artean erantzun egokia aukeratzea eskatzen duten 30 galderazko galdesorta bat izango da.

Azkeneko emaitza bi zatien batezbestekoa izango da.

7. DOCUMENTAZIOA/BIBLIOGRAFIA

OINARRIZKO:

Azazeta Zubiaurre, F. (2012): *Garapen psikologikoaren sustapenaren apunteak*. Ibaetako Kanpusa, Fakultateko Fotokopiategia.

OSAGARRIA

Adorno, T.W., Frenkel-Brunswik, E., Levinson, D.J. eta Sanford, R.N. (1950): *The authoritarian personality*. New York, Harper.

Aronfreed, J. (1976): "Moral Development from the Standpoint of a General Psychological Theory", in T. Lickona (arg.), *Moral Development and Behavior: Theory, Research and Social Issues*, Holt, Rinehart and Winston, New York.

Azazeta, F. eta Iturbide, L.M^a (2007): «Garapen morala». Luixa Reizabal (arg.), *Gizarte-egagutzaren garapena nerabezarora arte*. Bilbo, Udako Euskal Unibertsitatea.

Bailargeon, R. eta Sloane, S. (2010): *2.5 Year-olds divide resources equally between two identical non-human agents*. Congreso Anual de la Internacional Society of Infant Studies. Baltimore, Maryland.

Bandura, Albert (1977): *Social learning theory*. Englewood Cliffs (N.J.), Prentice-Hall. (*Teoría del Aprendizaje Social*. Espasa-Calpe, Madrid 1982).

— (1986): *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Englewood Cliffs (N.J.), Prentice Hall. (*Pensamiento y Acción. Fundamentos Sociales*. Martinez Roca, Barcelona 1987).

— (1991): «Social cognitive theory of moral thought and action». W.M. Kurtines eta J.L. Gewirtz (argi.), *Handbook of moral behavior and development*. Hillsdale (N.J.), Lawrence Erlbaum Associates Publishers.

Baumesister, R.F., Stilwell, A.M. eta Heatherton, T.F. (1994): «Guilt: An interpersonal approach». *Psychological Bulletin*, 115 (2).

Blasi, A. (1989): «Las relaciones entre el conocimiento moral y la acción moral: una revisión crítica de la literatura». E. turiel, I. Enesco eta J.L. Linaza (konp.), *El mundo social en la mente infantil*. Madrid, Alianza.

Bolívar, A. (1999): «Enfoque narrativo versus explicativo del desarrollo moral. Un aspecto de la vertiente del problema». E. Pérez-Delgado eta M^a.V. Mestre Escrivá (coord.): *Psicología moral y crecimiento personal*. Barcelona, Ariel.

Bruckner, P. (1996): *La tentación de la inocencia*. Barcelona, Anagrama.

Carranza, José A. eta Escudero, Alfonso J. (1999): «Teorías psicológicas del desarrollo moral: estatus teórico y alcance práctico». Pérez-Delgado eta Mestre Escrivá (coord.) *Psicología moral y crecimiento moral* liburuan. Ariel Psicología, Barcelona.

Castilla del Pino, C. (1999): *La culpa*. Madrid, Alianza.

De la Caba, M^a.A. (1991): «Talde baloreen garapena ikasgelan». *Tantak*, 6. Bilbo, EHUKo Argitalpen Zerbitzua.

Del Rincón Egea, B. (2001): «Educación de las actitudes y valores e intervención psicopedagógica». Egile horren (kord.) *Presente y futuro del trabajo psicopedagógico*. Barcelona, Ariel.

Dodge, K.A. (1986): "A Social Information Processing Model of Social Competence in

Children”, in M. Pelmutter (arg.) *Minnesota Symposia on Child Psychology, Cognitive Perspectives on Children’s Social and Behavioral Development*, 18. Hillsdale (N.J), Erlbaum.
EHBAK (2001): *Bake-bidean gure burua hezi*. EHBAK, Bilbo.

Eisenberg, N. eta Murphy, B. (1995): “Parenting and Children’s Moral Development”, M.H. Bornstein (arg.) *Handbook of Parenting*, LEA, Mahwah, New Jersey.

Elkarri eta Ikastolen Elkartea (1992): *Arian-Arian, Bakegintzako Hezkuntza*. Lizarra.

Etxebarria, I. (1992): «Sentimientos de culpa y problemática del cambio de valores en la mujer». *Revista de Psicología General y Aplicada*, 45.

— (1994): «Cognición y acción moral; “Del dicho al hecho...”». C. Medrano (argi.) *Desarrollo de los valores y educación moral*. Bilbao, Servicio Editorial de la UPV/EHU.

— (1999): «El desarrollo moral». F. López, I. Etxebarria, M^a.J. Fuentes eta M^a.J. Ortiz (Koordi.), *Desarrollo afectivo y social*. Madrid, Ediciones Pirámide.

— (2006): *Los sentimientos de culpa: ¿Qué hacer con ellos?*. Málaga, Arguval.

Etxebarria, I. eta De la Caba, M.A. (1998): «Consistencia entre cognición moral y acción: conducta solidaria en adolescentes en el contexto escolar». *Infancia y Aprendizaje*, 81.

Eysenck, H. J. (1964): *Crime and personality*. London, Paladin Books. (*Delincuencia y personalidad*. Madrid, Marova 1976).

— (1976): «The biology of morality». In T. Lickona (argi.), *Moral Development and Behavior: Theory, research and social issues*. New York, Holt, Rinehart and Winston.

Freud, S. (1930): *Das Unbehagen in der Kultur*. Leipzig-Viena-Zurich, Internationaler Psychoanalytischer Verlag. (*Egonezina kulturaren*. Donostia, Gaiak 2007).

Fromm, E. (1947): *Ética y Psicoanálisis*. Madrid, Fondo de Cultura Económica 1985.

Fuentes, M^a.J. (2002): «Compartir sentimientos». P. Fernandez eta N. Ramos (Eds.), *Corazones inteligentes*. Barcelona, Kairós.

Garaigordobil, M. (2003). Intervención psicológica para desarrollar la personalidad infantil: Juego, conducta prosocial y creatividad. Madrid: Pirámide. 225 págs. ISBN: 84-368-1720-6.

Garaigordobil, M. (2003). Programa Juego 8-10 años. Juegos cooperativos y creativos para grupos de niños de 8 a 10 años. Madrid: Pirámide. 263 págs. ISBN: 84-368-1775-3.

Garaigordobil, M. (2004). Programa Juego 10-12 años. Juegos cooperativos y creativos para grupos de niños de 10 a 12 años. Madrid: Pirámide. 366 págs. ISBN: 84-368-1897-0.

Garaigordobil, M. (2005). Programa Juego 6-8 años. Juegos cooperativos y creativos para grupos de niños de 6 a 8 años. Madrid: Pirámide. 322 págs. ISBN: 84-368-1987-X.

Garaigordobil, M. (2007). Programa Juego 4-6 años. Juegos cooperativos y creativos para grupos de niños de 4 a 6 años. Madrid: Pirámide. 357 págs. + CD. ISBN: 978-84-368-2130-7.

Garaigordobil, M. (2005). Diseño y evaluación de un programa de intervención socioemocional para promover la conducta prosocial y prevenir la violencia. Madrid: Ministerio de Educación y Ciencia. 337 págs. Colección Premios Nacionales de Investigación Educativa nº 160. ISBN: 84-369-3939-5.
(http://www.sc.ehu.es/ptwqalam/Libros_completos/Premio%20OO3%20MEC%20Programa%2010-12.pdf)

Garaigordobil, M., y Fagoaga, J.M. (2006). Juego cooperativo para prevenir la violencia en los centros educativos: Evaluación de programas de intervención para educación infantil, primaria

y secundaria. Madrid: Ministerio de Educación y Ciencia. Dirección general de Educación, Formación profesional, e Innovación Educativa. Centro de Investigación y Documentación Educativa. CIDE. 314 págs. ISBN: 84-369-4247-7.

(http://www.sc.ehu.es/ptwgalam/Libros_completos/pdf%20libro%202006.pdf)

Gazzaniga, M. S. (2011): *Who's in charge*. Ecco Books. (¿Quién manda aquí? Barcelona, Espasa Libros, S.L.U. 2012).

Gilligan, C. (1982): *In A different Voice. Psychological Theory and Women's Development*. Cambridge, Harvard University Press. (*La moral y la teoría. Psicología del desarrollo femenino*. Mexico, Fondo de cultura Económica 1985; *Psicología moral femenina*. Madrid, Debate 1985).

González Portal, M.D. (2000): *Conducta prosocial: evaluación e intervención*. Madrid, Morata.

Goñi, A. (1999): «Lo ético en psicología. La cuestión de dominios o ámbitos». E. Pérez-Delgado eta V. Mestre-Escriba (Ed.), *Psicología moral y crecimiento personal*. Barcelona, Ariel.

Green, A. (2003): *Idées directrices pour une psychanalyse contemporaine*. Paris, Presses Universitaires de France. (*Ideas directrices para un psicoanálisis contemporáneo*. Buenos Aires-Madrid, Amorrortu 2005).

Harvey, O.J.; Gore, E.J.; Frank, H. eta Batres, A.R. (1997): «Relationship of shame and guilt to gender and parenting practices». *Personality and Individual Differences*, 23 (1).

Hoffman, M. L. (1994): «Discipline and internalization». *Developmental Psychology*, 5 (1).

— (2000): *Empathy and Moral Development*. Cambridge University Press. (*Desarrollo moral y empatía*. Barcelona, Idea Books 2002).

— (2002): «Implicaciones para la socialización y la educación moral». Goian aipatutako liburuan.

Hoffman, M. L. eta Saltzstein, H. (1967): «Parent Discipline and the Child's Moral Development», *Journal of Personality and Social Psychology*, 5 (1).

Ignatieff, M. (1999): «Human Rights: The midlife crisis». *New York Review of Books*, pp. 58-62.

Jares, X. (2005): *Educación para la paz. Su teoría y su práctica*. Madrid, Popular.

Kohlberg, L.: (1958): *The development of modes of moral thinking and choice in the years 10 to 16*. Chicago, University of Chicago.

— (1969): «Stage and sequence: The cognitive-developmental approach to socialization». D.Goslin (Arg.), *Handbook of socialization theory and research*. Chicago, Rand McNally.

— (1976): «Moral stages and moralization: The cognitive-developmental approach». In T. Lickona (Arg.) *Moral development and behavior. Theory, research an social issues*. New York, Holt, Rinehart & Winston.

— (1981-84): *Essays of moral development (bi ale)*. San Francisco, Harper & Row. (*Psicología del desarrollo moral*. Bilbo, Desclée de Brouwer 1992).

Lacan, J. (1964): *Le Séminaire de Jacques Lacan. Livre XI: Les quatre principes fondamentaux de la psychanalyse*. Paris, Editions du Seuil 1973. (*El Seminario de Jacques Lacan. Libro 11: Los cuatro conceptos fundamnetales del psicoanálisis*. Buenos Aires-Barcelona-México, Paidós 1984).

Laplanche, J. (1987): *Nouveaux fondements pour la psychanalyse*. Paris, Presses Universitaires de Fance. (*Nuevos fundamentos para el psicoanálisis*. Buenos Aires,

Amorrortu 2001).

Lapsey, D.K. eta Narvaez, D. (argi.) (2004): *Moral Development, Self, and Identity*. Hardcover, Taylor & Francis Group.

Lozano, A.M. eta Etxebarria, I. (2007): «La tolerancia a la diversidad en los adolescentes y su relación con la autoestima, la empatía y el concepto de ser humano». *Infancia y Aprendizaje*, 30 (1).

Llopis, J.A. eta Ballester, M.R. (2001): *Valores y actitudes en la educación*. Librería Tirant lo Blanc.

Martí Vilar, M. (2010). *Razonamiento moral y prosocialidad. Fundamentos*. Madrid: CCS.

Medrano, C. (zuz.) (1994): *Desarrollo de los valores y educación moral*. Bilbo, EHU/UPV.

— (2002): «PIAGETengandik KOHLBERGenganaino». *hik hasi*, Martxo; 7. monografikoa: *Kohlberg*.

Oser, F. eta Althof, W. (1992): *Moralische Selbestimmung. (Autodeterminazioa Morala*. Bilbo, Euskal Herriko Unibertsitateko Argitalpen Zerbitzua 1998).

Perez-Delgado, E. eta Mestre Escrivá, M^a.V. (1995): *El crecimiento moral. Programas psicoeducativos y su eficacia en el aula*. Valencia, Universitat de València.

— (koor.) (1999): *Psicología moral y crecimiento personal*. Ariel Psicología, Bartzelona.

Pérez-Delgado, E. eta Soler, M^a.J. (1994): *El cuestionario de problemas sociomorales (DIT) y su uso informatizado*. Valencia, Albatros.

Piaget, J. (1932): *Le jugement moral chez l'enfant*. París P.U.F. (*El criterio moral en el niño*. Barcelona, Fontanella 1971; Martínez Roca 1984).

Puig-Rovira, Josep M^a. (1996): *La construcción de la personalidad moral*. Barcelona, Paidós.

— (1996): *La construcción dialógica de la personalidad moral*. Bartzelona, Paidós.

Reizabal, L. (arg.) (2007): *Gizarte-ezagutzaren garapena nerabegarora arte*. Bilbo, Udako Euskal Unibertsitatea.

Rest, J. (1973): «The Hierarchical Nature of Moral Judgment», *Journal of Personality*, 41.

— (1979): *Revised manual for the Defining Issues Test. And objective test of moral judgment development*. Minneapolis, Minnesota Moral Research Project.

Rokeach, M. (1960): *The open and closed mind*. New York, Basic Books.

— (1968): *Beliefs, attitudes and values*. San Francisco, Josey-Bass.

Ros, M. eta Gouveia, V.V. (kord.) (2001): *Psicología social de los valores humanos. Desarrollos teóricos, metodológicos y aplicados*. Madrid, Biblioteca Nueva.

Shafer, D.R. (1994): *Social and personality development*. Belmont (California), Brooks/Cole.

Soto, I. (2004): «Etika». Joxe Azurmendi, Juan Bautista Bengoetxea, Joana Garmendia eta Iñaki Soto (Argk.), *Filosofiarako Gida*. Bilbo, Udako Euskal Unibertsitatea.

Tagney, J.P. eta Dearing, R.L. (2002): *Shame and guilt*. New York, The Guilford Press.

Tomasello, M., Vaish, A. eta Carpenter, M. (2010): *Moral mediators of young children's prosocial behavior toward victims and perpetrators*. Congreso Anual de la International society of Infant Studies. Baltimore, Maryland.

Turiel, E. (1969): «Developmental Proceses in the Child's Moral Thinking», in P. Mushen; J. Langer eta M. Covington (arg.) *New Directions in Developmental Psychology*. Holt, Rinehart and Winston New York.

— (1983): *The development of social knowledge Morality and convention*. Cambridge (England), Cambridge University Press. (*El desarrollo del conocimiento social. Moralidad y convención*). Madrid, Debate 1984).

Viguera, O. eta Del rio, G. (2002): «Garapen morala neurtzeko tresna bat». *hik hasi*, 7; *Kohlberg monografikoa*.

Walker, L. eta Taylor, J. (1991): "Family Interactions and the Development of Moral Reasoning", *Child Development*, **62**.

Wright, D. (1974): *Psicología de la conducta moral*. Bartzelona, Planeta.

Žižek, S. (2011): *¡Bienvenidos a tiempos interesantes!* La Paz, Vicepresidencia del Estado Plurinacional de Bolivia; Tafalla, Txalaparta 2012.

8. TUTORE-ORDUTEGIAK

Tutoretza ordutegia ezagutu ahal izango da hurrengo bideen bitartez:
www.ehu.es (Gipuzkoako Kanpusa/ Psikologia Fakultatea)